

Den fjerde oppgave

Fra foreningen

I lov om spesialisthelsetjenesten § 3.8 skisseres de fire hovedoppgavene som sykehusene skal ivareta. Foruten pasientbehandling, utdanning av helsepersonell og forskning har det tilkommet en ny, fjerde oppgave: opplæring av pasienter og pårørende. Dette er noe legene i alminnelighet, og avdelingsoverlegene i særdeleshet, må merke seg og forholde seg til.

Nå er det ikke noe nytt for sykehus å drive med opplæring av pasienter og pårørende. Det har vært en integrert del av mange avdelingers aktivitet. Eksempler som kan nevnes, er peritoneal dialyse, hvor pasienten selv står for den daglige behandling, og astmaskoler og mestringskurs for diabetikere. De to siste er også tilgodesett med egne takster forutsatt at leger står ansvarlig for opplæringspakkene.

Nå er opplæring av pasienter og pårørende blitt en lovpålagt plikt for sykehusene. Dette må ikke tolkes dit at pasienter tilsvarende har et rettslig krav på å motta slik undervisning. En slik oppfatning har vært hevdet av en pasientorganisasjon som også har kritisert allmennleger fordi de ikke i tilstrekkelig grad henviser pasienter til opplæring ved sykehuset. Bruk av opplæringstakstene forutsetter henvisning fra lege, men legen må på faglig grunnlag vurdere en slik henvisning ut fra pasientenes behov, på lik linje med alle andre henvisninger til spesialisthelsetjenesten.

Legeforeningen har gjennom flere år lagt til rette for at internundervisningen ved sykehusavdelingene skal viderequalifisere legen i hvordan de kan kommunisere med pasienter og hvordan de kan bidra til opplæring av pasienter og pårørende når det gjelder mestring av sykdom. Vårt undervisningsprogram med videofilm og teksthfte (*Refleksjoner*) er spesielt tilegnet dette formål. At dette er et tema som opptar legene, vises av den interesse sykehusavdelinger har hatt for å skaffe seg dette programmet.

Også den pålagte veiledningen av spesialistkandidater kan være velegnet for å ta opp problemstillinger knyttet til opplæring av kronikere i de fagområdene dette er naturlig. Dette kan både knyttes opp til pasienter med nyoppdagede diagnoser som assistentlegen deltar i behandlingen av, men det kan også hensiktsmessig gjennomføres i gruppebasert veiledning med tverrfaglig sammensatte grupper. I mange tilfeller vil det være naturlig at sykepleiere har det daglige ansvar for opplæring, men det forutsetter at leger har oppsyn med undervisningen og tar ansvar for opplæringen.

Også når det gjelder veiledning av spesialistkandidater har Legeforeningen utviklet undervisningsprogram for overleger som har veiledningsoppgaver. Programmet er ment å skulle gi mer innsikt i medisinsk veiledningspedagogikk og de ulike strategier man kan bruke i veiledning.

Legeforeningen er også engasjert i utvikling av ulike opplæringsprogrammer for leger og annet helsepersonell. *Fra erfaring til læring* er et samarbeidsprosjekt mellom fem brukerorganisasjoner, Norsk Sykepleierforbund og Legeforeningen. Gjennom fem regionale opplæringskonferanser som skal gjennomføres i løpet av vinteren, skal spesialisthelsetjenestens plikt til opplæring av pasienter belyses. Legeforeningen har også bidratt til utarbeiding av to opplæringsprogrammer fra Norges Diabetesforbund. Foreningen har deltatt i gjennomføringen av to veilederseminarer med utgangspunkt i disse opplæringsprogrammene som er rettet mot henholdsvis pasienter med nyoppdaget diabetes type-1 og type-2. Mange av våre spesialforeninger har også en nær kontakt med pasientorganisasjoner, og opplæring er ofte en hovedsak i et slikt samarbeid.

I forbindelse med den nye loven, og gjennom arbeidet i Nasjonalt råd for spesialistutdanning av leger og legefördeling, har også de medisinske fakulteter sett det som viktig at spesialistkandidatene får en mer systematisk opplæring innen kunnskapsformidling. Dette ønsker fakultetene å ta ansvar for gjennom den teoretiske del av spesialistutdanningen. Dette initiativ må hilses velkommen. De medisinske fakulteter har også betydelig pedagogisk kompetanse, og deres opplegg kan utmerket kombineres med det Legeforeningen allerede arbeider med.

Legeforeningen sender i disse dager ut til avdelingsoverleger og tillitsvalgte ved sykehusene et informasjonsskriv om utdanning av helsepersonell og opplæring av pasienter og pårørende i relasjon til spesialistutdanningen. For avdelingsoverlegene er det en utfordring å finne tid og rom for nye oppgaver. I det lange løp viser erfaringen at pasientopplæring som gir bedre sykdomsmestring faktisk også er økonomisk lønnsomt. Man kan imidlertid ikke ta ut denne gevinsten for den eventuelt er der. Derfor forutsettes det at foretaksstyrene forstår at nye oppgaver trenger nye ressurser.

Hans Petter Aarseth
president